

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขของประชาชนในตำบลหนองฝ้าย
อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี*

FACTORS AFFECTING THE HAPPINESS OF PEOPLE IN NONG FAI
SUBDISTRICT LAO KHWAN DISTRICT, KANCHANABURI PROVINCE

ภาวิณี เกื่อนกุล

Pavinee Thueankul

รังสรรค์ อินทน์จันทน์

Rungsun Inchan

สิทธิพรร์ สุนทร

Sitthiporn Soonthorn

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.

E-mail: nee.kulwinee@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขของประชาชนในตำบลหนองฝ้าย 2) เพื่อศึกษาระดับความสุขของประชาชนในตำบลหนองฝ้าย 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขของประชาชนในตำบลหนองฝ้าย และ 4) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขของประชาชนในตำบลหนองฝ้าย อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างได้แก่ ตัวแทนครัวเรือนของประชาชนในตำบลหนองฝ้าย ประชากร จำนวน 1,981 คน และกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 333 คน โดยคำนวณได้จากสูตรของทาร์ยามาเน ใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรง ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขของประชาชนในตำบลหนองฝ้าย โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ระดับความสุขของประชาชนในตำบลหนองฝ้าย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

*Received: 13 November 2023; Revised: 16 April 2024; Accepted: 17 April 2024.

3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขของประชาชนในตำบลหนองฝ้าย พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .783 ($R = .783$) ตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถอธิบายการผันแปรของตัวแปรตามได้เท่ากับร้อยละ 61.3 มีค่า $R^2 = .613$ และมีค่า $F = 103.779$ ซึ่งแสดงว่า ตัวแปรอิสระส่งผลต่อความสุขของประชาชนในตำบลหนองฝ้าย 4) ข้อเสนอแนะต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขของประชาชนในตำบลหนองฝ้าย คือ ควรมีการส่งเสริมการปลูกผักปลอดสารพิษ พร้อมกับสนับสนุนการสร้างตลาดการซื้อขายอาหารที่ปลอดภัย ควรมีการจัดทีมสายตรวจ ออกตรวจตราในพื้นที่เวลาวิกาล

คำสำคัญ: ปัจจัยของความสุข, ตำบลหนองฝ้าย, อำเภอเสนาขวัญ, จังหวัดกาญจนบุรี

Abstract

The objectives of this research article were: 1) to examine the level of factors affecting the happiness of the people in Nongfai subdistrict, 2) to investigate the level of happiness of the people in Nongfai subdistrict, 3) to study the factors affecting the happiness of the people in Nongfai subdistrict, and 4) to explore recommendations regarding the factors affecting the happiness of the people in Nongfai subdistrict, Laokhwan district, Kanchanaburi province. This is a quantitative research study. The population and sample are representatives of households in Nongfai subdistrict, with a total population of 1,981 people and a sample size of 333 people, calculated using Taro Yamane's formula. Data was collected using a questionnaire, and analyzed using statistical techniques such as frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, and multiple linear regression analysis at a statistical significance level of .05.

The research findings indicate that: 1) the level of factors affecting the happiness of the people in Nongfai subdistrict is generally at a high level, 2) the level of happiness of the people in Nongfai subdistrict is overall at the highest level, 3) the factors affecting the happiness of the people in Nongfai subdistrict have a multiple correlation coefficient of .783 ($R = .783$), and all independent variables can explain 61.3% of the variation in the dependent variable ($R^2 = .613$, $F = 103.779$), suggesting that the independent variables significantly impact the happiness of the people in Nongfai subdistrict, and

4) the recommendations include promoting the cultivation of pesticide-free vegetables, supporting the establishment of a safe food market, and deploying patrol teams to monitor the area during critical times.

Keywords: factors of happiness, Nong Fai Subdistrict, Lao Khwan District, Kanchanaburi Province.

บทนำ

ประเทศไทยได้เริ่มให้ความสำคัญกับเรื่องของความสุขมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 โดยนำกรอบแนวคิดด้านความอยู่ดีมีสุข (Well-Being) เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 และ 9 โดยองค์ประกอบของความอยู่ดีมีสุขมีทั้งหมด 7 ด้าน คือ 1) ด้านสุขภาพอนามัย 2) ด้านความรู้ 3) ด้านชีวิตการทำงาน 4) ด้านรายได้และการกระจายรายได้ 5) ด้านชีวิตครอบครัว 6) ด้านสภาพแวดล้อมในการดำรงชีวิต และ 7) ด้านการบริหารจัดการที่ดีของรัฐ ต่อมาภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (ปี พ.ศ. 2550-2554) ได้มีการปรับเป็นดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขของประชาชน (Green and Happiness Index: GHI) ซึ่งประกอบด้วย 6 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการมีสุขภาวะที่ดี 2) ด้านเศรษฐกิจที่เป็นธรรม 3) ด้านชีวิตครอบครัวอบอุ่น 4) ด้านชุมชนเข้มแข็ง 5) ด้านสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุล และ 6) ด้านการเป็นสังคมประชาธิปไตยด้วยระบบการบริหารจัดการที่ดี (เสาวลักษณ์ กิตติประภัสร์และคณะ, 2553) และในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ได้ให้ความสำคัญกับการกำหนดทิศทางการพัฒนาที่มุ่งสู่การเปลี่ยนผ่านประเทศไทย จากประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูงอย่างมั่นคงและยั่งยืน รวมถึงสังคมจะต้องอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เพื่อนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ในระยะยาวของประเทศ คือ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2558)

แต่ประเทศไทยก็ยังไม่ได้มีการปรับใช้เกณฑ์การพัฒนาประเทศ ด้วยตัวเลขชี้วัดความสุขมวลรวมของคนในชาติ แต่ก็มี การสำรวจความสุขมวลรวมของคนไทย กรณีศึกษาประชาชนทุกสาขาอาชีพทั่วประเทศ โดยได้ดำเนินโครงการทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จำนวน 1,092 ตัวอย่าง ระหว่างวันที่ 15 – 23 ตุลาคม 2564 ที่ผ่านมา ผลลัพธ์ที่ออกมาจากการสำรวจนี้ มีมุมมองน่าสนใจมาตอบความสงสัยของใครหลายคนได้ว่า ในช่วงปี 2563-2564 ที่ชาวไทยต้องเผชิญหน้ากับวิกฤตโรคระบาดครั้งใหญ่ ซึ่งเป็นชะตากรรมเดียวกับชาวโลก

นั้น “ความสุขมวลรวม” หรือความสุขในภาพรวมทุกมิติของคนไทย (พรพิศ คชวัฒนา, 2566) เสนอผลสำรวจภาคสนาม ความสุขมวลรวมของคนไทยในยุคโรคระบาดครองเมือง โดยวิเคราะห์จากหลากหลายด้านทั้งในด้านความมั่นคง การเมืองและระบบราชการ ซึ่งพบว่า ความสุขของคนไทยที่สูงสุดด้านความมั่นคง การเมืองและระบบราชการอันดับแรก ได้แก่ ความสุขที่เกิดขึ้นจากการเห็นคนไทยเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน แสดงความจงรักภักดี กตัญญูต่อสถาบันพระมหากษัตริย์และแผ่นดินไทย ได้ค่าคะแนนเฉลี่ย 8.48 คะแนนจากคะแนนเต็ม 10 คะแนน แต่ที่น่าเป็นห่วงคือ ดัชนีความสุขด้านความมั่นคง การเมืองและระบบราชการ ที่ลดความสุขคนไทยร่วงตกต่ำ ได้แก่ การทำงานของข้าราชการและระบบราชการ ทำความสุขคนไทยอยู่ค่าเฉลี่ย 4.98 คะแนนจากคะแนนเต็ม 10 คะแนน นอกจากนี้ ดัชนีความสุขด้านความมั่นคง การเมืองและระบบราชการตัวอื่น ๆ ที่ทำให้ความสุขคนไทยตกต่ำเช่นกัน ได้แก่ ความสุขของคนไทย เมื่อนึกถึงวิกฤตโควิด-19 และวิกฤตเศรษฐกิจ ได้เพียง 3.63 คะแนน ความสุขของคนไทย เมื่อนึกถึงความขัดแย้ง ความแตกแยกของคนในชาติ ได้เพียง 3.56 คะแนน และที่ตกต่ำสุด ได้แก่ ภาพลักษณ์นักการเมืองและบรรยากาศการเมือง ทำคนไทยมีความสุขได้คะแนนเฉลี่ยเพียง 3.51 คะแนน

อย่างไรก็ตาม ความสุขมวลรวมของคนไทย ด้านสังคมที่สูงสุด ได้แก่ ครอบครัวของตนเอง มีคะแนนเฉลี่ยความสุขอยู่ที่ 9.12 คะแนน รองลงมา ได้แก่ ศาสนา วัฒนธรรมประเพณีที่ถือปฏิบัติมา ได้ 9.09 คะแนน สุขภาพกาย ได้ 8.55 คะแนน สุขภาพใจ ได้ 8.25 คะแนน ความสัมพันธ์ของคนในชุมชน ได้ 8.19 คะแนน และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินได้ 6.76 คะแนน ตามลำดับ และที่น่าสนใจคือ ความสุขของคนไทย ด้านเศรษฐกิจที่สูงสุด ได้แก่ การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้จริงจัง ได้ 8.57 คะแนน รองลงมาคือ อาชีพการงานของตนเอง ได้ 7.83 คะแนน ทรัพย์สิน ที่ดิน ที่ทำกิน ที่อยู่อาศัย ได้ 7.39 คะแนน ในขณะที่การเปิดประเทศ ฟื้นฟูเศรษฐกิจและแก้ปัญหาปากท้องได้ 6.43 คะแนน แต่เมื่อนึกถึงหนี้สิน ทั้งในและนอกระบบ ทำคนไทยมีความสุขต่ำ เหลือเพียง 4.42 คะแนนจากคะแนนเต็ม 10 คะแนน ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม เมื่อคนไทยนึกถึงทุกอย่างรวม ๆ กันในทุกมิติของชีวิตพบว่า ความสุขมวลรวมของคนไทยอยู่ที่ 6.71 คะแนน ดีความได้ว่ามีมีความสุขค่อนข้างมาก (พรพิศ คชวัฒนา, 2566) และจากการสำรวจสุขภาพจิต (ความสุข) ของคนในประเทศไทย พ.ศ. 2563 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2563) สรุปประเด็นเด่นของการสำรวจ คือ เพศชายมีสุขภาพจิตดีกว่าเพศหญิงในทุกภาค คนกลุ่มอายุ 60 ปี ขึ้นไป มีสุขภาพจิตดีกว่าช่วงอายุอื่น ผู้ที่มีสถานภาพสมรส มีระดับสุขภาพจิตสูงกว่าสถานะความสัมพันธ์อื่น ระดับการศึกษาและสุขภาพจิตมีความสัมพันธ์ไปในทาง

เดียวกัน ผู้ที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล มีสุขภาพจิตดีกว่าในเขตเทศบาล และคนในภาคเหนือ มีสุขภาพจิตดีกว่าภาคอื่น โดยจังหวัดมหาสารคาม มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดของประเทศ คือ 37.39 และ จังหวัดศรีสะเกษ มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดของประเทศ คือ 31.76

จากข้อมูลดังกล่าวถึง ผู้วิจัยเกิดความสนใจเกี่ยวกับความสุขของคนไทยที่ได้รับการจัดอันดับตาม รายงานความสุขโลก (World Happiness Report) ประจำปี 2565 ที่แสดงให้เห็นถึงความสุขของคน ไทยที่ลดลงไปอยู่ในลำดับที่ 61 ประกอบกับการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสุขของประชาชน เช่น งานวิจัยของกิ่งทอง กิจจานนท์ เรื่องความสุขของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี (กิ่งทอง กิจจานนท์, 2557) ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจเกี่ยวกับความสุขของประชาชนในพื้นที่ตำบลหนอง ฝ้าย อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งเป็นภูมิลำเนาของผู้วิจัย ว่าประชาชนในพื้นที่ที่มีความสุขมาก น้อยเพียงใด และมีปัจจัยใดบ้างที่ส่งเสริมให้ประชาชนอยู่ได้อย่างมีความสุข เนื่องจากจากการศึกษา ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความสุขของประชาชนในพื้นที่ตำบลหนองฝ้าย ยังไม่มีข้อมูลทางวิชาการที่เป็นการ บ่งบอกถึงระดับความสุขของประชาชนในพื้นที่ ดังนั้น จึงทำให้ผู้วิจัยตัดสินใจทำการวิจัยปัจจัยที่ส่งผล ต่อความสุขของประชาชนในตำบลหนองฝ้าย อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี ว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ ส่งผลต่อความสุขของประชาชน เพื่อนำมาเป็นสารสนเทศในการส่งเสริมให้ประชาชนดำเนินชีวิตได้อย่าง มีความสุข ก่อให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขของประชาชนในตำบลหนองฝ้าย อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี
2. เพื่อศึกษาระดับความสุขของประชาชนในตำบลหนองฝ้าย อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขของประชาชนในตำบลหนองฝ้าย อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี
4. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขของประชาชนในตำบลหนองฝ้าย อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยในรูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ ตัวแทนครัวเรือนของประชาชนในตำบลหนองฝ้าย อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 1,981 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองฝ้าย, 2565)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ตัวแทนครัวเรือนของประชาชนในตำบลหนองฝ้าย อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 333 คน ทำการหากลุ่มตัวอย่างโดยวิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลาก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอนประกอบด้วย

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ เพื่อให้เลือกตอบ

ตอนที่ 2 เป็นคำถามปลายปิดเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขของประชาชนในตำบลหนองฝ้าย อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี แบบเลือกตอบโดยใช้แบบเลือกตอบมาตราส่วนประมาณค่า (Likert Scale)

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายปิดเกี่ยวกับความสุขของประชาชนในตำบลหนองฝ้าย อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี แบบเลือกตอบโดยใช้แบบเลือกตอบมาตราส่วนประมาณค่า (Likert Scale)

ตอนที่ 4 เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขของประชาชนในตำบลหนองฝ้าย อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

3.1 ขออนุญาตรับรองและแนะนำตัวผู้วิจัย จากคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองฝ้าย อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล

3.2 แต่งตั้งผู้ช่วยวิจัยจำนวน 2 คน ในการช่วยเก็บข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริง ไม่เกิดความลำเอียงในการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูล

3.3 ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองจากกลุ่มตัวอย่าง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้รวบรวมแบบสอบถามและได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ และความถูกต้องของแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมด

4.2 ลงรหัสตามแบบการลงรหัส (Coding Form)

4.3 กำหนดเกณฑ์การวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีการของ Likert

4.4 นำแบบสอบถามที่ลงคะแนนเรียบร้อยแล้วไปประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.5 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ โดยเกณฑ์การบอกระดับหรือขนาดของความสัมพันธ์ (Williams, Walter, 1971)

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์โดยใช้สถิติ ดังนี้

5.1 การวิเคราะห์ระดับปัจจัย/ระดับความสุข สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.2 สถิติเชิงตีความ (Inference Statistics) จะใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งผู้วิจัยจะใช้สถิติหลักเพื่อการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Linear Regression Analysis) โดยวิธี Enter ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 เนื่องจากเป็นการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อทำการทดสอบสมมติฐานของการวิจัยประกอบการพิจารณาความสัมพันธ์ของตัวแปรทุกตัว

5.3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิดที่แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขของประชาชนในตำบลหนองฝ้าย อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และพรรณนาความ

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขของประชาชนในตำบลหนองฝ้าย อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขของประชาชนในตำบลหนองฝ้าย อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 4 ปัจจัย เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ปัจจัยการคุ้มครองทางสังคมและการมีส่วนร่วม รองลงมา คือ ปัจจัยเศรษฐกิจ ปัจจัยสุขภาพ ตามลำดับ และปัจจัยมาตรฐานความเป็นอยู่ และอยู่ในระดับมาก จำนวน 1 ปัจจัย คือ ปัจจัยการศึกษา

2. ระดับความสุขของประชาชนในตำบลหนองฝ้าย อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีความสุขอยู่ในระดับมากที่สุด ทุกด้าน เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านจิตใจ รองลงมา คือ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านร่างกาย และด้านสภาพแวดล้อม

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขของประชาชนที่มีค่าสหสัมพันธ์กับความสุขของประชาชน มีความสัมพันธ์กับปัจจัยการคุ้มครองทางสังคมและการมีส่วนร่วม มากที่สุด โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง เท่ากับ .700 รองลงมาคือ ปัจจัยมาตรฐานความเป็นอยู่ โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง เท่ากับ .691 ปัจจัยเศรษฐกิจ โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง เท่ากับ .677 ปัจจัยการศึกษา โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง เท่ากับ .648 และปัจจัยสุขภาพ โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง เท่ากับ .620 โดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์หาคูณเท่ากับ .783 ($R = .783$) ตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถอธิบายการผันแปรของตัวแปรตามได้เท่ากับร้อยละ 61.3 มีค่า $R^2 = .613$ และมีค่า $F = 103.779$ ซึ่งแสดงว่า ตัวแปรอิสระส่งผลต่อความสุขของประชาชนในตำบลหนองฝ้าย อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี

4. ข้อเสนอแนะต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขของประชาชนในตำบลหนองฝ้าย อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี คือ ควรมีการส่งเสริมการปลูกผักปลอดสารพิษ พร้อมกับสนับสนุนการสร้างตลาดการซื้อขายอาหารที่ปลอดภัยให้กับประชาชน ควรมีการดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน โดยการจัดทีมสายตรวจออกตรวจตราในพื้นที่เวลาวิกาล ควรมีการจัดการฝึกอบรมวิชาชีพแก่ประชาชนโดยทั่วไป เพื่อประกอบเป็นอาชีพเสริม ควรส่งเสริมให้มีการผลิตสินค้าชุมชน พร้อมกับการ

สร้างตลาดสินค้าชุมชนเพื่อให้ประชาชนมีสถานที่จัดจำหน่ายสินค้า และ ควรเพิ่มงบประมาณในส่วน
ของสวัสดิการจากรัฐเพื่อให้เพียงพอต่อการดำรงชีวิตในปัจจุบัน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขของประชาชนในตำบลหนองฝ้าย อำเภอเลาขวัญ
จังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายผล ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้ดังนี้

1. ศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขของประชาชนในตำบลหนองฝ้าย อำเภอเลาขวัญ
จังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขของประชาชนในตำบลหนองฝ้าย
อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการดำเนิน
ชีวิตประจำวันของประชาชนในพื้นที่ตำบลหนองฝ้าย เป็นไปด้วยความพึงพอใจ เนื่องจากการได้รับความ
คุ้มครองทางสังคมและการมีส่วนร่วมทางสังคมที่อาศัยอยู่ มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง มีบ้านเรือนอาศัย
อย่างปลอดภัย หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนในตำบลหนองฝ้ายต่างให้ความสำคัญกับ
ปัจจัยสุขภาพที่ทำให้ชีวิตมีความสุขมากที่สุด คือ การได้รับประทานอาหารที่ถูกสุขลักษณะ ปลอดภัยได้
มาตรฐาน มีมาตรฐานความเป็นอยู่ในส่วนของบ้านที่อยู่อาศัยที่ต้องมีความปลอดภัยทั้งชีวิตและ
ทรัพย์สิน ทางด้านการศึกษา ก็ได้รับการศึกษาสามารถอ่าน เขียน ภาษาไทยและคิดเลขอย่างง่ายได้
ส่วนปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจนั้น ประชาชนเห็นว่าเรื่องของอาชีพและรายได้มีผลต่อความสุข รวมถึงการ
มีเงินออมและการมีเงินลงทุน นอกจากนี้ การได้รับความคุ้มครองทางสังคมและการมีส่วนร่วมทางสังคม
ก็ทำให้ประชาชนเกิดความสุขในการดำรงชีวิตประจำวันได้เช่นเดียวกัน จึงทำให้ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อ
ความสุขของประชาชนตำบลหนองฝ้าย อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี อยู่ในระดับมากที่สุด
สอดคล้องกับแนวคิดของสุภาณี สุชะนาคินทร์ ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของความสุขประกอบด้วย
4 องค์ประกอบ ได้แก่ ความสุขทางกาย ความสุขทางจิต ความสุขทางสังคมและความสุขทางปัญญา
(สุภาณี สุชะนาคินทร์, 2550) เป็นไปตามตัวชี้วัดความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ซึ่งเป็นข้อมูลในระดับ
ครัวเรือนที่จัดเก็บจากทุกครัวเรือนที่มีผู้อาศัยอยู่จริงในหมู่บ้าน/ชุมชน ทั้งที่มีเลขที่บ้านและไม่มีเลขที่
บ้านเป็นประจำทุกปี เพื่อแสดงถึงสภาพความจำเป็นพื้นฐานของคนในครัวเรือนต่าง ๆ เกี่ยวกับคุณภาพ
การดำรงชีวิตที่ได้กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำไว้ว่า คนควรจะมีคุณภาพชีวิตในแต่ละเรื่องอย่างไรในช่วงเวลา
หนึ่ง ๆ เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีในด้านต่าง ๆ อันเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความสุขแก่บุคคล
(คณะกรรมการอำนวยการงานพัฒนาชีวิตของประชาชน (พพช.), 2565)

ผลการวิจัยที่พบ สอดคล้องกับกัลยาณี เสนาสุ ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความสุขของคนไทย พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสุขของคนไทยที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ในช่วงระยะเวลา พ.ศ. 2552-2557 มีทั้งปัจจัยเชิงเศรษฐกิจและสังคม และปัจจัยตัวแปรโมเดลที่สำคัญ โดยปัจจัยเชิงเศรษฐกิจและสังคม 8 ตัวแปร สามารถอธิบายความแปรปรวนของระดับความสุขได้ประมาณ 2% - 8% โดยตัวแปรเชิงเศรษฐกิจและสังคมที่ปรากฏนัยสำคัญในทุกโมเดลก็คือ ตัวแปรระดับการศึกษา และตัวแปรรายได้/รายจ่ายต่อคนต่อเดือน ซึ่งส่งผลกระทบต่อระดับความสุขเช่นกัน (กัลยาณี เสนาสุ, 2559) ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของธีรวัฒน์ วงศ์วีรญาญ ศึกษาความสุขของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อระดับความสุขของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยสรุปรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ธีรวัฒน์ วงศ์วีรญาญ, 2558)

2. ศึกษาระดับความสุขของประชาชนในตำบลหนองฝ้าย อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า ศึกษาระดับความสุขของประชาชนในตำบลหนองฝ้าย อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะประชาชนในพื้นที่ตำบลหนองฝ้าย มีคุณภาพชีวิตที่ดี เป็นไปตามองค์ประกอบคุณภาพชีวิตที่ดี ทั้งในส่วนของด้านร่างกาย ด้านจิตใจ มีความสัมพันธ์ทางสังคมที่ดีกับสมาชิกในชุมชน และภายใต้สภาพแวดล้อมที่ดีของชุมชน จึงทำให้ประชาชนรู้สึกมีความสุขในการใช้ชีวิตประจำวัน หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านร่างกาย ประชาชนต่างรับรู้ได้ถึงพลังกำลังที่ตนสามารถใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี มีความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง รับรู้ได้ถึงกิจกรรมทางสังคมที่จัดขึ้นในชุมชน และมีส่วนร่วมในกิจกรรมสันตนาการ และมีส่วนร่วมกับกิจกรรมในเวลาว่าง จึงทำให้ประชาชนในตำบลหนองฝ้าย อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี มีความสุขอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดขององค์การอนามัยโลก ได้จัดองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตไว้ 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย จิตใจ ความสัมพันธ์ทางสังคม และสภาพแวดล้อม (WHO, 1995) สอดคล้องกับแนวคิดของ Flanagan ได้กล่าวถึงองค์ประกอบคุณภาพชีวิตว่าเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ซึ่งจำแนกออกได้ 5 องค์ประกอบ คือ มีความสุขสบายทางด้านร่างกายและวัตถุ ทางด้านร่างกาย มีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น มีกิจกรรมในสังคมและชุมชน การได้มีโอกาสสนับสนุนและช่วยเหลือผู้อื่น มีการพัฒนาทางบุคลิกภาพ และมีความสำเร็จอย่างสมบูรณ์ตามพัฒนาการ มีการสันตนาการ (Flanagan, J.C, 1998)

ผลการวิจัยที่พบ ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของกิ่งทอง กิจจานนท์ ศึกษาความสุขของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ความสุขของประชาชนเขตเทศบาลเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรีในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง (กิ่งทอง กิจจานนท์, 2557) ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ อีรวัดน์ วงศ์วรัญญู ศึกษาความสุขของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่า ระดับความสุขของประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาล ตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย อยู่ในระดับมาก (อีรวัดน์ วงศ์วรัญญู, 2558)

3. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขของประชาชนในตำบลหนองฝ้าย อำเภอลำปาง จังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยการคุ้มครองทางสังคมและการมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์กับความสุขของประชาชน มากที่สุด มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง เท่ากับ .700 รองลงมาคือ ปัจจัยมาตรฐานความเป็นอยู่ มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง เท่ากับ .691 ปัจจัยเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง เท่ากับ .677 ปัจจัยการศึกษา มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง เท่ากับ .648 และปัจจัยสุขภาพ มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง เท่ากับ .620 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .783 ($R = .783$) ตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถอธิบายการผันแปรของตัวแปรตามได้เท่ากับร้อยละ 61.3 มีค่า $R^2 = .613$ และมีค่า $F = 103.779$ ซึ่งแสดงว่าตัวแปรอิสระส่งผลต่อความสุขของประชาชนในตำบลหนองฝ้าย อำเภอลำปาง จังหวัดกาญจนบุรี ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะประชาชนในพื้นที่ตำบลหนองฝ้าย ได้รับความคุ้มครองทางสังคมจากหน่วยงานภาครัฐทั้งในส่วนองสิทธิสวัสดิการต่าง ๆ เช่น บัตรสวัสดิการแห่งรัฐกรณีของประชาชนผู้มีรายได้น้อย สวัสดิการเบี้ยยังชีพ การได้รับการคุ้มครองตามระบบและมาตรการคุ้มครองทางสังคม การได้เป็นส่วนหนึ่งในการเข้าร่วมปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา กิจกรรมสาธารณะที่จัดขึ้นเพื่อประโยชน์ในชุมชนหรือท้องถิ่น ภายใต้มาตรฐานความเป็นอยู่ของครัวเรือนที่มีบ้านพักอาศัย ที่มีความมั่นคงปลอดภัยทั้งชีวิตและทรัพย์สิน มีน้ำสำหรับบริโภคและอุปโภคอย่างเพียงพอตลอดปี สามารถเข้าถึงบริการในส่วนองไฟฟ้าและการโทรคมนาคมได้อย่างสะดวกสบาย มีอาชีพ มีรายได้สำหรับการดำรงชีวิตประจำวัน

ผลการวิจัยที่พบ สอดคล้องกับงานวิจัยของเกลินี หมื่นไธสง และคณะ ศึกษาการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจในความสุขของประชาชนเขตเมืองและชนบท จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านรายรับ การออมและหนี้สิน มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามหรือระดับความพึงพอใจในความสุขของประชาชนจังหวัดมหาสารคามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จากค่าสัมประสิทธิ์ระดับความ

พึงพอใจในความสุขของประชากรจังหวัดมหาสารคามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F=2.729$, $p=0.00$) ค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ปรับปรุง (Adj R^2) เท่ากับ 0.026 (เกลินี หมื่นไธสงและคณะ, 2560)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขของประชาชนในตำบลหนองฝ้าย อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัย พบว่า

1. ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขของประชาชนในตำบลหนองฝ้าย อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ระดับความสุขของประชาชนในตำบลหนองฝ้าย อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขของประชาชนในตำบลหนองฝ้าย อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ปัจจัยการคุ้มครองทางสังคมและการมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์กับความสุขของประชาชน มากที่สุด มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง เท่ากับ .700 รองลงมาคือ ปัจจัยมาตรฐานความเป็นอยู่ มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง เท่ากับ .691 ปัจจัยเศรษฐกิจ มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง เท่ากับ .677 ปัจจัยการศึกษา มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง เท่ากับ .648 และ ปัจจัยสุขภาพ มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง เท่ากับ .620 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์หาคูณเท่ากับ .783 ($R = .783$) ตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถอธิบายการผันแปรของตัวแปรตามได้เท่ากับร้อยละ 61.3 มีค่า $R^2 = .613$ และมีค่า $F = 103.779$ ซึ่งแสดงว่าตัวแปรอิสระส่งผลต่อความสุขของประชาชนในตำบลหนองฝ้าย อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากงานวิจัยในครั้งนี้พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขของประชาชนในตำบลหนองฝ้าย อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี ดังนี้

1.1 หน่วยงานภาครัฐควรเพิ่มงบประมาณในส่วนของสวัสดิการจากรัฐเพื่อให้เพียงพอต่อการดำรงชีวิตในปัจจุบันที่มีค่าครองชีพที่สูงขึ้น แต่รัฐสวัสดิการที่ประชาชนได้รับยังคงอยู่ในอัตราเดิม

1.2 หน่วยงานภาครัฐ ควรมีการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับสวัสดิการและวิธีการรับสิทธิสวัสดิการเพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ข่าวสารที่เป็นปัจจุบันอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

1.3 หน่วยงานภาครัฐ ควรส่งเสริมให้มีการผลิตสินค้าชุมชน พร้อมกับการสร้างตลาดสินค้าชุมชนเพื่อให้ประชาชนมีสถานที่จัดจำหน่ายสินค้า ทำให้เกิดรายได้เพิ่มเติมจากรายได้ประจำ

1.4 หน่วยงานภาครัฐ ควรมีการส่งเสริมการปลูกผักปลอดสารพิษ พร้อมกับการสนับสนุนการสร้างตลาดการซื้อขายอาหารที่ปลอดภัยให้กับประชาชน

1.5 หน่วยงานภาครัฐ ควรมีการส่งเสริมให้ความรู้กับประชาชน ในการบริโภคอาหารที่ถูกต้องวิธี และปลอดภัย เพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพที่ดีต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรกำหนดปัจจัยด้านอื่นที่อาจส่งผลกระทบต่อระดับความสุข เช่น ปัจจัยด้านศาสนา/ความเชื่อ ปัจจัยด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นต้น

2.2 ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณเพียงอย่างเดียว ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพ ซึ่งอาจทำให้พบปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระดับความสุขด้านอื่น ๆ เพิ่มเติม หรือพบประเด็นใหม่ ๆ

เอกสารอ้างอิง

กัลยาณี เสนาสุ. (2559). *ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความสุขของคนไทย*. กรุงเทพมหานคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

กิ่งทอง กิจจานนท์. (2557). *ความสุขของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี. ในวิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.*

เกลสินี หมั่นไธสงและคณะ. (2560). *การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจในความสุขของประชาชนเขตเมืองและชนบท จังหวัดมหาสารคาม. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 36(6), 63-76.*

คณะกรรมการอำนวยการงานพัฒนาชีวิตของประชาชน (พพช.). (2565). *คู่มือการจัดเก็บข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ปี 2566-2570*. กรุงเทพมหานคร : กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย.

- ธีรวัฒน์ วงศ์วีระบุญ. (2558). ความสุขของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย. ใน *วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พรพิศ คชวัฒนา. (2565). *ความสุขมวลรวมของคนไทยในยุคโรคระบาดครองเมือง*. เรียกใช้เมื่อ 21 มิถุนายน 2566 จาก <https://www.sdgmove.com>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2558). *ทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12*. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2563). *การสำรวจสุขภาพจิต (ความสุข) คนไทย พ.ศ. 2563*. กรุงเทพมหานคร : สำนักสถิติพยากรณ์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- สุภาณี สุขะนาคินทร์. (2550). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสุขของประชาชน อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์. ใน *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาท้องถิ่น*. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- เสาวลักษณ์ กิตติประภัสร์และคณะ. (2553). *ความสุข: การวัดความสุขของคนในชาติ และนโยบายที่ส่งเสริมให้คนเป็นสุข ควรเป็นอย่างไร*. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานพัฒนานโยบายสาธารณะ.
- องค์การบริหารส่วนตำบลหนองฝ้าย. (2565). *แผนพัฒนาสามปี*. กาญจนบุรี : องค์การบริหารส่วนตำบลหนองฝ้าย.
- Flanagan, J.C. (1998). A research approach to improving our quality of life. *American Psychologist*, 3, 138-147.
- Taro Yamane. (1973). *Statistic: An Introductory Analysis*. 3rd ed. New York : Harper and Row Publications.
- WHO. (1995). *The challenge of implementation: District health systems for primary health care*. Geneva : World Health Organization.
- Williams, Walter. (1971). *Social Policy Research and Analysis: The Experience in the Federal Social Agencies*. New York : American Elsevier Publishing Co.